

NADER ONDERZOEK STEENUIL, KERKUIL, KLEINE MARTERACHTIGEN EN VLEERMUIZEN

Vervul 18a

Rijsbergen, Provincie Noord-Brabant

uitgevoerd door:

RSK Netherlands
Burgemeester de Zeeuwstraat 2
2985 AB Ridderkerk
e-mail: info@rskgroup.nl

rapportnummer:

517805.001(00)

in opdracht van:

Rho Adviseurs
Weena 505
3013 AL Rotterdam (Delftse Poort)

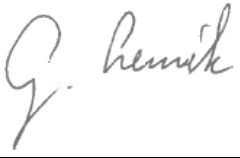
rapportagedatum:

5 november 2021

status rapport:

definitief

Omslagfoto: (G. Lesnik, 2021)

Rapportstatus			Definitief	
	Naam	Functie	Handtekening	Datum
Opgesteld	Gabrijel Lesnik	Projectleider ecologie		5 november 2021
Gecontroleerd	Michiel Tangerman	Projectleider ecologie		5 november 2021
Vrijgegeven	Gertjan Loeffen	Senior projectleider		5 november 2021

Dit rapport mag niet worden gebruikt voor contractuele doeleinden of ingenieursdiensten tenzij de bovenstaande tabel juist en volledig is ingevuld en getekend door de projectmanager, technische- en kwaliteitsreviewer(s) en het rapport als DEFINITIEF is aangewezen.

© Dit rapport valt onder het auteursrecht van RSK Netherlands. Elke niet geautoriseerde reproductie of elk gebruik door iemand anders zonder nadrukkelijke toestemming van de opdrachtgever is strikt verboden.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Doel en aanleiding	1
1.2	Wettelijk kader	1
1.3	Onafhankelijkheid	2
2	Plangebiedbeschrijving en geplande werkzaamheden	3
2.1	Plangebiedbeschrijving en huidig gebruik	3
2.2	Toekomstig gebruik/geplande werkzaamheden	5
3	Methode onderzoek	6
3.1	Veldbezoeken	9
4	Resultaten veldbezoeken	10
4.1	Uilen	10
4.2	Kleine marterachtigen	11
4.3	Vleermuizen	12
4.4	Overige waarnemingen	19
5	Effectbeoordeling en toetsing	20
5.1	Functionaliteit plangebied van uilen	20
5.2	Functionaliteit plangebied van kleine marterachtigen	20
5.3	Functionaliteit plangebied van vleermuizen	20
5.3.1.	Verblijfplaatsen	21
5.3.2.	Vliegroutes	22
5.3.3.	Foeragegebied	22
5.4	Functionaliteit plangebied van overige soorten	22
6	Conclusies en advies	23
6.1	Uilen	23
6.2	Kleine marterachtigen	23
6.3	Vleermuizen	23
6.4	Overige soorten	23
7	Bronnen	25
	Bijlagen	26
	Bijlage 1 Wettelijk kader Wet natuurbescherming	26
	Bijlage 2 Foto-impressie van het plangebied	30
	Bijlage 3 Totaaloverzicht vleermuiswaarnemingen in de omgeving	32
	Bijlage 4 Overige waarnemingen binnen het plangebied	33

1 Inleiding

1.1 Doel en aanleiding

In opdracht van Rho Adviseurs heeft RSK Netherlands (hierna RSK) een nader onderzoek naar steenuil, kerkuil, kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn) en vleermuizen uitgevoerd op de locatie Vervul 18a te Rijsbergen (Provincie Noord-Brabant). De ligging van het plangebied is weergegeven in afbeelding 2.1.

Aanleiding voor het nader onderzoek naar steenuil, kerkuil, kleine marterachtigen en vleermuizen is de uitgevoerde quickscan flora en fauna (Econsultancy rapportnummer 15839.001, 18 mei 2021). In de quickscan is vastgesteld dat het plangebied mogelijkheden biedt voor steenuil en kerkuil, doordat het plangebied een kleinschalige, half open tot open cultuurlandschap bevat en er uilensporen (braakballen en een dood exemplaar) binnen het plangebied zijn aangetroffen. Het plangebied en de omgeving vormen tevens geschikt habitat voor kleine marterachtigen, te weten: wezel, bunzing en hermelijn. Deze soorten zijn sterk gebonden aan landschapselementen zoals houtwallen en bosschages die dekking bieden gedurende het foerageren en migreren tussen de vaste rust- of voortplantingsplaatsen en de foerageergebieden. Binnen het plangebied zijn er voldoende schuilmogelijkheden en geschikte voortplantingslocaties voor deze soorten. Tot slot is vastgesteld dat het plangebied mogelijkheden biedt voor gebouw-bewonende vleermuissoorten, te weten: de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, baardvleermuis en watervleermuis. Vanwege het type gebouw en/of de ligging van het plangebied worden geen (massa)winterverblijfplaatsen van de vleermuizen (met name de gewone dwergvleermuis) verwacht.

Het doel van het nader onderzoek is het bepalen of de betreffende genoemde ontheffingsplichtige soorten op het plangebied voorkomen en welke functies het plangebied heeft voor deze soorten. Tevens is getoetst of er sprake is van een overtreding van één of meer van de verbodsbepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb), door de geplande ingrepen (sloop van het gebouw en bijbehorende nieuwbouw).

1.2 Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht (zie ook bijlage 1 voor uitgebreid wettelijk kader). De Wnb heeft als doel het behoud van de biodiversiteit en het duurzaam gebruik van de bestanddelen ervan. De Wnb beschermt alle in het wild voorkomende dier- en plantensoorten, waarbij de zogenaamde gunstige staat van instandhouding van soorten bepalend is. Daarbij regelt de Wnb ook de bescherming van Natura 2000-gebieden en houtopstanden. Alles dat mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor de beschermde gebieden of flora en fauna is in principe verboden. De Wnb bevat verschillende verboden, die slechts in sommige situaties en onder bepaalde voorwaarden overtreden mogen worden. Hiervoor is een ontheffing of een vrijstelling nodig. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt. Een vrijstelling is een uitzondering op het verbod, die geldt voor iedereen die aan de opgelegde voorwaarden voldoet.

Vogel- en Habitatrichtlijn

De steenuil en kerkuil vallen onder artikel 1 van de Vogelrichtlijn (Wnb, art. 3.1) en zijn daarmee op Europees niveau strikt beschermd. De steenuil (categorie 1 nesten) en kerkuil (categorie 3 nesten) staan vermeld op de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (RVO, 2009). Alle vleermuissoorten vallen onder de Habitatrichtlijn bijlage IV, voor wezel, bunzing en hermelijn geldt dit in de provincies Noord-Brabant, Noord-Holland, Gelderland, Overijssel, Flevoland en Zeeland (Wnb, art. 3.5) en zijn daarmee op Europees niveau strikt beschermd. Wanneer ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden die verblijfplaatsen en/of functionele leefomgeving van deze soorten aantast leidt dit altijd tot een ontheffingsaanvraag. Deze wordt alleen verleend na een toetsing en na het overwegen van bepaalde criteria, zijnde: dwingende redenen van groot openbaar belang, dreiging voor volksgezondheid en veiligheid en/of (voorkoming) van ernstige (economische) schade. Desalniettemin zijn dergelijke overtredingen van verbodsbepalingen te voorkomen middels mitigerende en compenserende maatregelen (verwerkt in een compensatieplan) om nadelige invloeden te minimaliseren.

Zorgplicht

De Algemene Zorgplicht (§ 1.3, art 1.11) is altijd van toepassing. Dit houdt in dat handelingen die nadelige gevolgen kunnen veroorzaken op alle in het wild levende dieren en planten, hun directe leefomgeving, alsmede Natura 2000 gebieden en overige bijzondere natuurgebieden, zoveel als redelijkerwijs mogelijk moeten worden voorkomen. Indien dat niet mogelijk is, moeten noodzakelijke maatregelen worden getroffen om het wel te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

1.3 Onafhankelijkheid

RSK Netherlands is een zelfstandig onafhankelijk adviesbureau dat geen andere relatie heeft met de opdrachtgever dan opdrachtnemer – opdrachtgever. RSK Netherlands heeft geen (eigendoms)relatie met de het plangebied. RSK verklaart hierbij dat het veldwerk onafhankelijk van de opdrachtgever is uitgevoerd. Dit onderzoek is uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. RSK Netherlands accepteert geen aansprakelijkheid ten aanzien van beslissingen die de opdrachtgever neemt naar aanleiding van het door RSK Netherlands uitgevoerde onderzoek. RSK Netherlands is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit de toepassing van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens verkregen van RSK Netherlands; opdrachtgever vrijwaart RSK Netherlands voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

RSK Netherlands is kandidaat voor het lidmaatschap bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Hierdoor wordt gebruik gemaakt van de diverse faciliteiten, waaronder de machtiging voor het gebruik van de ontheffingen van het NGB voor het uitvoeren van diverse ecologische veldonderzoeken. Voor nadere informatie over het NGB wordt verwezen naar: <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/werken-aan-kwaliteit#Kandidaatschap>.

2 Plangebiedbeschrijving en geplande werkzaamheden

2.1 Plangebiedbeschrijving en huidig gebruik

Het plangebied bevindt zich op de locatie Vervul 18a te Rijsbergen (gemeente Zundert) in de provincie Noord-Brabant en staat kadastraal bekend als gemeente Zundert (code RBG01), sectie I en nummer 316, met een oppervlakte van 3.370 m². Het plangebied ligt in het buitengebied op circa twee kilometer ten noordwesten van de kern van Rijsbergen. De begrenzing van het plangebied is weergegeven in figuur 2.1.

Figuur 2.1: Ligging Plangebied aan Vervul 18a te Rijsbergen (met rood omlijnd) (Google Maps, 2021).

Het plangebied ligt in een agrarisch gebied. Ten noorden van het plangebied bevindt zich een aantal vrijstaande woningen en agrarische percelen. Direct ten westen van het plangebied ligt een agrarisch perceel. Direct ten zuiden van het plangebied staat een vrijstaande woning met direct daarachter een beekje genaamd de Bijloop. Direct ten oosten van het plangebied ligt de weg Vervul. Langs de Vervul staan oudere laanbomen (met name eiken en beuken). Aan de overzijde van de Vervul staat ook een vrijstaande woning en ligt een perceel van circa 1.000 m² dat begroeid is met gras- en kruidachtige planten.

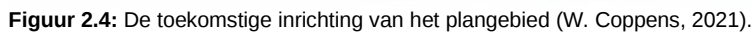
Het plangebied werd voorheen in gebruik genomen als paardenschuur en was omgeven door een tuin. De buiten-gevel van de te slopen bebouwing bestaat uit bakstenen en houten planken. Het dak is schuin met golfplaten. Onder de golfplaten zijn openingen van circa 5 centimeter aanwezig die toegang kunnen geven tot de schuur. Tussen de houten planken op de gevel zijn gaten en kieren aanwezig. Aan de oostzijde van de schuur bevinden zich ramen, waarvan het middelste raam een ruit mist. Aan de zuidzijde van de schuur bevindt zich een oud kattenluikje met een opening van ongeveer 10 bij 10 centimeter.

Hand-drawn site plan of a building complex. The plan shows a large building with a dark roof and a red-colored area. The site is bounded by a road on the left and a road on the right. The area is divided into three numbered sections: 314 (top), 316 (left), and 310 (right). The plan includes several annotations: 'SASAKI WERK GEGEN 1800 M HOOCH' (top left), 'ZANDSTROM' (top left), 'MESTDUI' (top center), 'BESTRATING CONFEREN' (top center), 'HOUTSTROM' (top right), 'VERVUL' (top right), 'BESTRATING' (bottom left), 'NAALDBOMEN' (bottom left), and 'VERVUL' (bottom right). A north arrow is located in the top left corner. The title block at the bottom right contains the following information:

ONDERDEEL: VERVUL 18A. RIJNSBERGEN		
LANDELIJKE INPASSING (BESTAND)		
SCHAAL: 1:500	DATUM: 23 ^{III} 21	GETEKEN: W. COPPENS

Figuur 2.2: De bestaande situatie van het plangebied (W. Coppens, 2021).

De initiatiefnemer is voornemens, in het kader van de regeling 'Ruimte voor Ruimte', een woonbestemming te realiseren binnen het plangebied. De bestaande bebouwing zal worden gesloopt en de aanwezige coniferen en naaldbomen zullen worden gekapt. Hierna zal een nieuwe woning met bijgebouw, een dierenverblijf en dierenwei worden aangelegd. Daarnaast zal een hoogstamboomgaard worden aangelegd en op de perceelsgrenzen komen haagbeuk hagen te staan van circa 1,8 meter hoog. In figuur 2.4 is de toekomstige inrichting van het plangebied weergegeven. De werkzaamheden zijn vooralsnog gepland gedurende het jaar 2021 (vellen van groenelementen) en in 2022 (sloop bebouwing en nieuwbouw). De werkzaamheden zullen enkele maanden in beslag nemen, maar de exacte planning van de werkzaamheden is vooralsnog onbekend.

3 Methode onderzoek

Uilen

Er is een soortgerichte inventarisatie naar uilen uitgevoerd, met als doel het vaststellen van de aanwezigheid van steenuil en kerkuil en de functie(s) van het plangebied voor de uilen. Het onderzoek is uitgevoerd conform het kennisdocument voor steenuil en kerkuil van BIJ12 (versie 1.0 van juli 2017a; 2017b). Daarnaast is een lid van de plaatselijke uilenwerkgroep betrokken geweest tijdens enkele veldbezoeken.

Het nader onderzoek naar de aanwezigheid van steenuilen en kerkuilen is in de avond tot middernacht uitgevoerd, waarbij ook overdag sporenonderzoek is gedaan om de aanwezigheid van territoria/nestplaatsen te bepalen. Avond tot middernacht inventarisaties zijn deels gecombineerd met het vleermuisonderzoek, waarbij tevens gebruik is gemaakt van de warmtebeeldcamera (FLIR Scion® OTM266) om levende exemplaren waar te nemen. Het sporenonderzoek is overdag gecombineerd met het onderzoek naar kleine marterachtigen. Het onderzoek naar steenuilen is gedurende de nestindicatieve periode van de soort (van 15 februari tot en met 15 juli) uitgevoerd. Binnen die periode heeft ook het onderzoek naar kerkuilen plaatsgevonden, waarbij doorgaans broedende kerkuilen van 1 februari tot en met 15 oktober kunnen worden waargenomen. Vanaf 2 juni zijn vijf veldbezoeken uitgevoerd, vanaf zonsondergang tot middernacht (met een tijdsinspanning van tenminste 2 uur per veldbezoek). Daarbij is gebruik gemaakt van de baltsroep van steenuilen die ten gehore is gebracht binnen en buiten de omgeving van het plangebied. De aanwezigheid van steenuilen en kerkuilen is tevens onderzocht door naar een bezet nest te zoeken of minimaal één waarneming te doen van een broedpaar. De aanwezigheid kan ook bepaald worden door territoriaal gedrag van een individu of bedelende jongen te waar te nemen.

Kleine marterachtigen

Er is een soortgerichte inventarisatie naar kleine marterachtigen uitgevoerd met als doel het vaststellen van de aanwezigheid van wezel, bunzing en/of hermelijn en de functie(s) van het plangebied voor deze kleine marters. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de handreiking kleine marters van provincie Noord-Brabant en de Zoogdierverseniging (2017). In deze handreiking wordt verondersteld dat er nog vrij weinig bekend is over kleine marterachtigen. Desondanks nemen deze soorten een belangrijke plaats in in de biodiversiteit van Noord-Brabant en worden ze niet zijn uitgesloten op basis van de Wnb.

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden tijdens de optimale periode van de kleine marterachtigen, te weten van maart tot en met augustus. Gedurende deze periode zijn voor de bunzing vier wildcamera's (drie Browning Recon Force Elite HP4 en één Browning Spec Ops Elite HP4) geïnstalleerd op verschillende geschikte locaties binnen het plangebied, waarvan twee camera's binnen de te slopen bebouwing en twee wildcamera's daarbuiten (figuur 3.1). Daarnaast zijn voor de wezel en hermelijn vier sporenbuizen geplaatst op verschillende geschikte locaties binnen het plangebied. De sporenbuizen werden voorzien van witte sporenplankjes met sponsdoekjes in het midden en daarop een suspensie van paraffineolie met zeer fijne houtskoolpoeder. Onder de sporenplankjes werd zalmolie als zijnde lokstof aangebracht. Elke twee weken zijn de wildcamera's en sporenbuizen gecontroleerd.

Figuur 3.1: Locaties van de vier wildcamera's en sporenbuizen binnen het plangebied.

Om de kleine marterachtigen buiten te lokken is gebruik gemaakt van zalmolie of blikjes sardientjes op piketten, sporenbuizen binnen werden alleen van zalmolie voorzien Zie figuur 3.2 voor de opstelling van een wildcamera en sporenbuis binnen het plangebied. De genoemde inventarisatiemiddelen werden vanaf 2 juni zes weken in het plangebied geplaatst en op dezelfde plek gehouden. Elke twee weken werden de vallen gecontroleerd en voorzien van nieuwe lokmiddelen.

Figuur 3.2: Opstelling van één van de vier wildcamera's en sporenbuizen binnen het plangebied.

Vleermuizen

Er is een soortgerichte inventarisatie naar vleermuizen uitgevoerd met als doel het vaststellen van de aanwezigheid van vleermuizen en de functie(s) van het plangebied voor de vleermuizen. Het onderzoek is conform het geldende vleermuisprotocol uitgevoerd (Netwerk Groene Bureaus, 2021). In dit protocol wordt per vleermuissoort beschreven in welke tijd van het jaar en onder welke omstandigheden het onderzoek plaats moet vinden. Hierbij wordt rekening gehouden met de verschillende manieren waarop vleermuizen hun leefgebied gebruiken. Het is nodig om een vleermuisonderzoek verspreid en met tussenpozen over het gehele actieve (jaar)seizoen uit te voeren. Een overzicht van de (optimale) onderzoeksperioden met betrekking tot mogelijke functies voor vleermuizen en uitleg termen uit het vleermuisprotocol 2021 is in box 1 uiteengezet.

Box 1: Overzicht van de (optimale) onderzoeksperioden met betrekking tot mogelijke functies en uitleg termen uit het vleermuisprotocol 2021.

Zomer- en kraamverblijven (periode 15 mei tot 15 augustus)

Verblijfplaats: Een object (gebouw, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of 's winters, met enige regelmaat).

Zomerverblijfplaats: Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is.

Kraamverblijfplaats: Een verblijfplaats van een kraamgroep van vrouwtjes met nakomelingen.

Paar- en winterverblijven (periode 15 augustus tot 1 oktober)

Paar(verblijf)plaats: Een verblijfplaats of de omgeving daarvan, waar tenminste een baltsend of zwermend mannetje of meerdere vleermuizen overdag verblijven en paren. Welk gedrag wordt waargenomen, is afhankelijk van de soort. Te herkennen aan zwermgedrag en/of baltsroepen. Zwermen bij het invliegen komt bij meerdere verblijfsfuncties voor.

Winterverblijfplaats: Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap gaan. Het betreft bij soorten die jaarrond in hun leefgebied blijven nogal eens een voormalige paarplaats of een andere verblijfplaats. Er zijn bij soorten als gewone dwergvleermuis massawinterverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen voor kleinere groepen te onderscheiden.

(massa)zwermlocatie: Waarschijnlijke winterverblijfplaats of paarverblijfplaats waar een vleermuiskolonie (groep mannetjes en vrouwtjes) zich gedurende beperkte tijd (per nacht en herhaald over dagen) verzamelt. Voor de gewone dwergvleermuis dient hier onderscheid gemaakt te worden tussen paar- en zomerverblijfplaatsen die ook in zachte winters worden gebruikt, en verzamelpunten voor groepen dieren in de winter, die zwermgedrag vertonen. Hier is niet het zwermen bij een kraamkolonie bedoeld.

Vlieg/migratieroutes en foerageergebied (periode 1 april tot 1 oktober)

Vliegroute: Een vaste route, zoals langs een bomenlaan, van een vleermuis of een groep van vleermuizen vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied of tussen verblijfplaatsen en visa versa.

Migratieroute: Een vaste route van zomerleefgebied naar winterverblijfplaats of winterleefgebied en visa versa.

Foerageergebied: Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert.

Het nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen bestond uit acht veldonderzoeken (6 keer 's-avonds en 2 keer 's-ochtends) gedurende de periode van 2 juni tot en met 15 oktober. De soorten die er verwacht werden zijn de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis, franjestaart en watervleermuis. De functies die werden verwacht zijn: zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf en winterverblijfplaats.

De actuele aanwezigheid en het gebruik van het plangebied door vleermuizen is onderzocht met behulp van detectieapparatuur (Pettersson M500 en BAT-logger M). Met deze apparatuur worden ultrasone geluiden hoorbaar gemaakt en kunnen digitaal worden vastgelegd. Hierdoor zijn analyses van de vleermuisgeluiden mogelijk met behulp van analysesoftware, zoals BAT-explorer, wat gebruikt is als analysesoftware in dit onderzoek. Tevens is gebruik gemaakt van LED-zaklampen alsmede een warmtebeeldcamera FLIR Scion® OTM266 om bijvoorbeeld zwerm- en vlieggedrag te observeren.

Voorafgaand aan de veldbezoeken is de Nationale Database Flora en Fauna (NDF) geraadpleegd voor een actueel overzicht van de beschermde soorten binnen het plangebied en de directe omgeving. Verder is gebruik gemaakt van de diverse opgestelde soortendocumenten voor de betreffende vleermuissoorten.

In de NDF zijn geen waarnemingen aanwezig van vleermuizen binnen het plangebied. Wel zijn in de NDF waarnemingen van vleermuizen aanwezig in de omgeving van het plangebied (vanaf >1 kilometer ten opzichte van het plangebied). Deze vleermuis waarnemingen dateren uiteenlopend met als meest recent uit het jaar 2009 en zijn daarom niet meegenomen in dit onderzoek.

De opdrachtgever/RSK mag natuurgegevens uit de NDFF slechts uitsluitend voor het betreffende project gebruiken. De gegevens mogen niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. De natuurgegevens zijn daarom niet opgenomen in deze rapportage.

3.1 Veldbezoeken

Het plangebied en directe omgeving is doorlopen, zodat een gebiedsdekkende inventarisatie is verkregen. Een overzicht van de veldonderzoeken, uitgevoerd door RSK ecologen G. Lesnik, T. Verhoeve, M. Zehmin, S. Rijfers en ecologisch veldmedewerker M. Krabben is in onderstaande tabel 3.1 weergegeven. De bevindingen worden weergegeven in hoofdstuk 4.

Tabel 3.1: Overzicht veldonderzoeken

Datum (2021)	Tijdsduur	Zon onder/op	Temp (°C)	Weersomstandigheden	Opmerkingen
02-06	21:50 - 23:10	21:50 - 05:28	24	Geheel bewolkt, neerslag halverwege het bezoek, windrichting/kracht O2	Vleermuizen avond en steenuil en kerkuil (bezoek halverwege afgekapd door regen)
03-06	02:28 - 05:28	21:50 - 05:28	20	Geheel bewolkt, geen neerslag, windrichting/kracht Z3	Vleermuizen ochtend en steenuil en kerkuil
15-06	22:00 - 00:30	22:00 - 05:21	21	Onbewolkt, geen neerslag, windrichting/kracht O2	Vleermuizen avond en steenuil en kerkuil
28-06	22:00 - 00:30	22:00 - 05:25	20	Geheel bewolkt, geen neerslag, windrichting/kracht NW1	Steenuil en kerkuil
06-07	21:59 - 00:29	21:59 - 05:32	19	Bewolking 3/8, geen neerslag, windrichting/kracht ZW2	Vleermuizen avond en steenuil en kerkuil
07-07	02:32 - 05:32	21:59 - 05:32	14	Bewolking 5/8, geen neerslag, windrichting/kracht Z2	Vleermuizen ochtend
15-07	21:51 - 00:10	21:51 - 05:42	17	Geheel bewolkt, geen neerslag, windrichting/kracht NW2	Steenuil en kerkuil
19-08	23:00 - /	20:56 - 06:34	/	/	Vleermuizen paarverblijf 1 (bezoek vanaf aankomst op locatie afgekapd door een voorval)
30-08	23:15 - 01:15	20:32 - 06:50	16	Onbewolkt, geen neerslag, windrichting/kracht N2	Vleermuizen paarverblijf 1 (herbezoek)
15-09	23:00 - 01:00	19:44 - 07:23	10	Onbewolkt, geen neerslag, windrichting/kracht NO1	Vleermuizen paarverblijf 3
20-09	23:00 - 01:00	19:56 - 07:15	16	Bewolking 2/8, geen neerslag, windrichting/kracht NW2	Vleermuizen paarverblijf 2
05-10	23:00 - 01:00	19:10 - 07:48	11	Geheel bewolkt, geen neerslag, windrichting/kracht ZW3	Vleermuizen paarverblijf 4

Opgemerkt wordt dat tijdens het eerste (avond)veldbezoek op 2 juni 2021 sprake was van een regenbui, hetgeen van essentiële invloed is geweest op de aanwezigheid van vleermuizen en uilen. Dit veldbezoek is op 15 juni 2021 opnieuw uitgevoerd binnen de kaders van het vleermuisprotocol. Daarnaast heeft als gevolg van een voorval met buurtbewoners tijdens een van de veldbezoeken voor vleermuizen, in het najaar een wijziging in de uitvoeringsdatum plaatsgevonden. Het gaat om het veldbezoek van 19 augustus 2021, deze is opnieuw uitgevoerd op 30 augustus 2021 met betrekking tot de vleermuis paarverblijven. Hierdoor kwam de oorspronkelijke planning op basis van het vleermuisprotocol voor twee soorten, namelijk de baardvleermuis en watervleermuis, in het geding. Dit resulteerde erin dat het tweede veldbezoek voor paarverblijven buiten de reguliere onderzoeksperiode van deze twee soorten is uitgevoerd, namelijk op 20 september 2021. Echter, er wordt in deze situatie beroep gedaan op de toepassing van de suboptimale onderzoeksmethode volgens het vleermuisprotocol, namelijk minimaal 10 dagen tussen het eerste en tweede veldbezoek voor paarverblijven van de baardvleermuis en watervleermuis. Deze optie is ondervangen door een veldbezoek te doen op 15 september. Op basis van het bovenstaande kan gesteld worden dat het nader onderzoek naar vleermuizen geheel conform het geldende vleermuisprotocol is uitgevoerd.

4 Resultaten veldbezoeken

4.1 Uilen

Tijdens het onderzoek naar uilen zijn geen steenuilen en/of kerkuilen vastgelegd binnen het plangebied. Er zijn geen vaste rust-, verblijf- en voortplantingsplaatsen van steenuil en kerkuil aangetroffen binnen het plangebied en de te slopen bebouwing. Daarnaast zijn geen nieuwe sporen/braakballen binnen het plangebied aangetroffen. Wel zijn er braakballen aangetroffen binnen bij de stallen (figuur 4.1), hier ging het echter om oude braakballen. Daarnaast is nergens de typisch dunne uilenontlasting (witte strepen) gevonden binnen het plangebied en de te slopen bebouwing. Er zijn veren in de nabije omgeving van het plangebied aangetroffen van een bosuil (figuur 4.2). Tevens is eenmalig een bosuil in de grote ruimte binnen de te slopen bebouwing waargenomen op 28 juni, die hoogstwaarschijnlijk overdag aan het rusten/schuilen was. De bosuil is bij de overige veldbezoeken niet meer aangetroffen, het gaat hierbij om een incidentele waarneming. De bosuil heeft een verblijfsplaats ten noordoosten van het plangebied, ter hoogte van huisnummer 12 (circa 410 meter afstand van het plangebied).

Figuur 4.1: Een oude braakbal bij de paardenstallen.

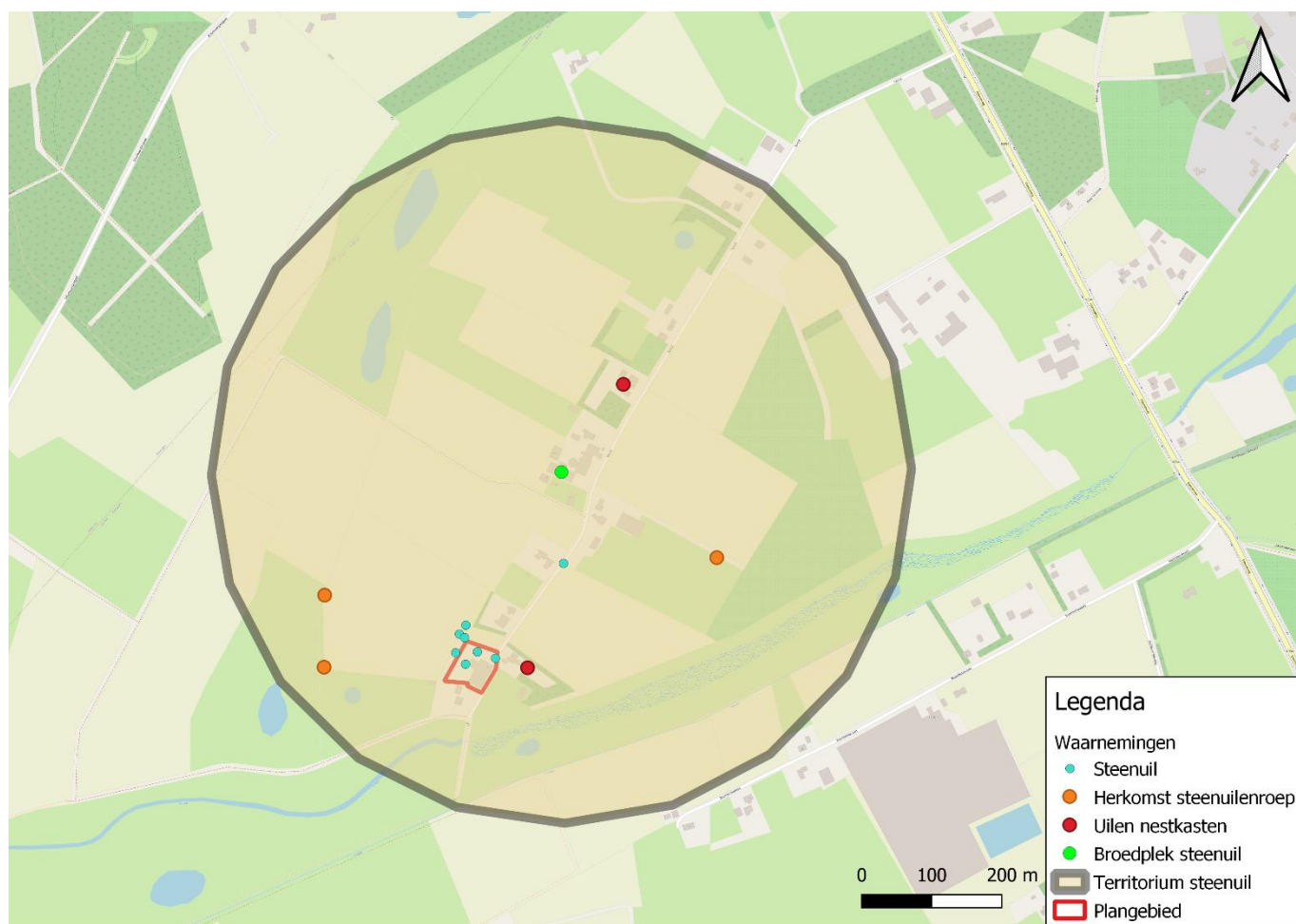

Figuur 4.2: Veren van de bosuil die aangetroffen zijn in de nabije omgeving.

In de (nabije) omgeving van het plangebied is een aantal keer een steenuil gehoord als reactie op de afgespeelde baltsroep (tabel 4.1). Daaruit blijkt dat het plangebied mogelijk tot het territorium/leefgebied van de steenuil hoort, doordat er vanuit houtwallen in de omgeving terug geroepen werd (figuur 4.3). Steenuilen hebben doorgaans een territorium binnen een straal van 500 meter of 5 tot 30 hectare (BIJ12 Kennisdocument steenuil, 2017a). Ten noorden van het plangebied is een aantal locaties bekend waar uilen verblijven. Ter hoogte van Vervul 12 op circa 430 meter afstand van het plangebied is een broedlocatie van een steenuil bekend, waarbij tijdens dit seizoen niet werd gebroed (bron: uilenwerkgroep). Tevens is op dezelfde locatie een broedplek van kerkuil, bosuil en torenvalk bekend. Ter hoogte van Vervul 14a op circa 285 meter afstand van het plangebied is een broedplek bekend in een steenuilenkast met dit jaar drie jonge steenuilen. Aan de overzijde van het plangebied bij huisnummer 5 is een steenuilenkast aanwezig, waarvan de uilenwerkgroep niet wist of de kast in gebruik is. Er wordt aangenomen dat die steenuilenkast niet in gebruik is, door de afwezigheid van uilenroepen in die richting.

Tabel 4.1: Waarnemingen van uilen tijdens de veldbezoeken.

Datum (2021)	Soortnaam	Activiteit	Tijdstip	Aantal	Type waarneming
15-06	Kerkuil	Braakballen	22:40	-	sporen
15-06	Steenuil	Roepend buiten plangebied	23:20	1	geluid
15-06	Steenuil	Roepend buiten plangebied	23:48	1	geluid
16-06	Kerkuil	Dood organisme binnen plangebied	0:46	1	ongedefinieerd
28-06	Bosuil	Rustend binnen plangebied	22:15	1	zichtwaarneming
29-06	Steenuil	Roepend buiten plangebied	0:30	1	geluid
06-07	Steenuil	Roepend buiten plangebied	22:44	1	geluid
06-07	Steenuil	Roepend buiten plangebied	23:21	1	geluid
07-07	Steenuil	Roepend buiten plangebied	0:08	1	geluid
15-07	Steenuil	Roepend buiten plangebied	23:03	1	geluid
15-07	Steenuil	Roepend buiten plangebied	23:33	1	geluid

Figuur 4.3: Overzichtskartaal van waarnemingen, nestkasten en uilenroepen binnen het leefgebied van de steenuil.

4.2 Kleine marterachtigen

Tijdens het onderzoek naar kleine marterachtigen zijn geen bunzing, wezel of hermelijn vastgelegd op de wildcamera's en/of in de sporenbuizen. Binnen het plangebied zijn tijdens het onderzoek geen vaste rust-, verblijf- en voortplantingsplaatsen van bunzing, wezel en hermelijn aangetroffen. Wel zijn uitwerpselen van mogelijk een marterachtige aangetroffen op de vliering (figuur 4.4). Het is echter aannemelijk dat het om oude uitwerpselen gaat, omdat deze uitwerpselen er al lagen voordat het onderzoek was begonnen. Daarnaast zijn er geen nieuwe uitwerpselen aangetroffen. Doordat er geen recente waarnemingen van kleine marterachtigen zijn gedaan en geen sporen zijn aangetroffen valt uit te sluiten dat kleine marterachtigen voorkomen op het plangebied. In de directe omgeving is tevens ruim voldoende alternatief habitat aanwezig, zoals de bossen/houtwallen rondom het plangebied en vrijstaande woningen. Het plangebied heeft op basis van het nader onderzoek naar kleine marterachtigen geen essentiële functie voor deze soorten.

Figuur 4.4: Uitwerpselen op de zolder mogelijk van een marterachtige.

4.3 Vleermuizen

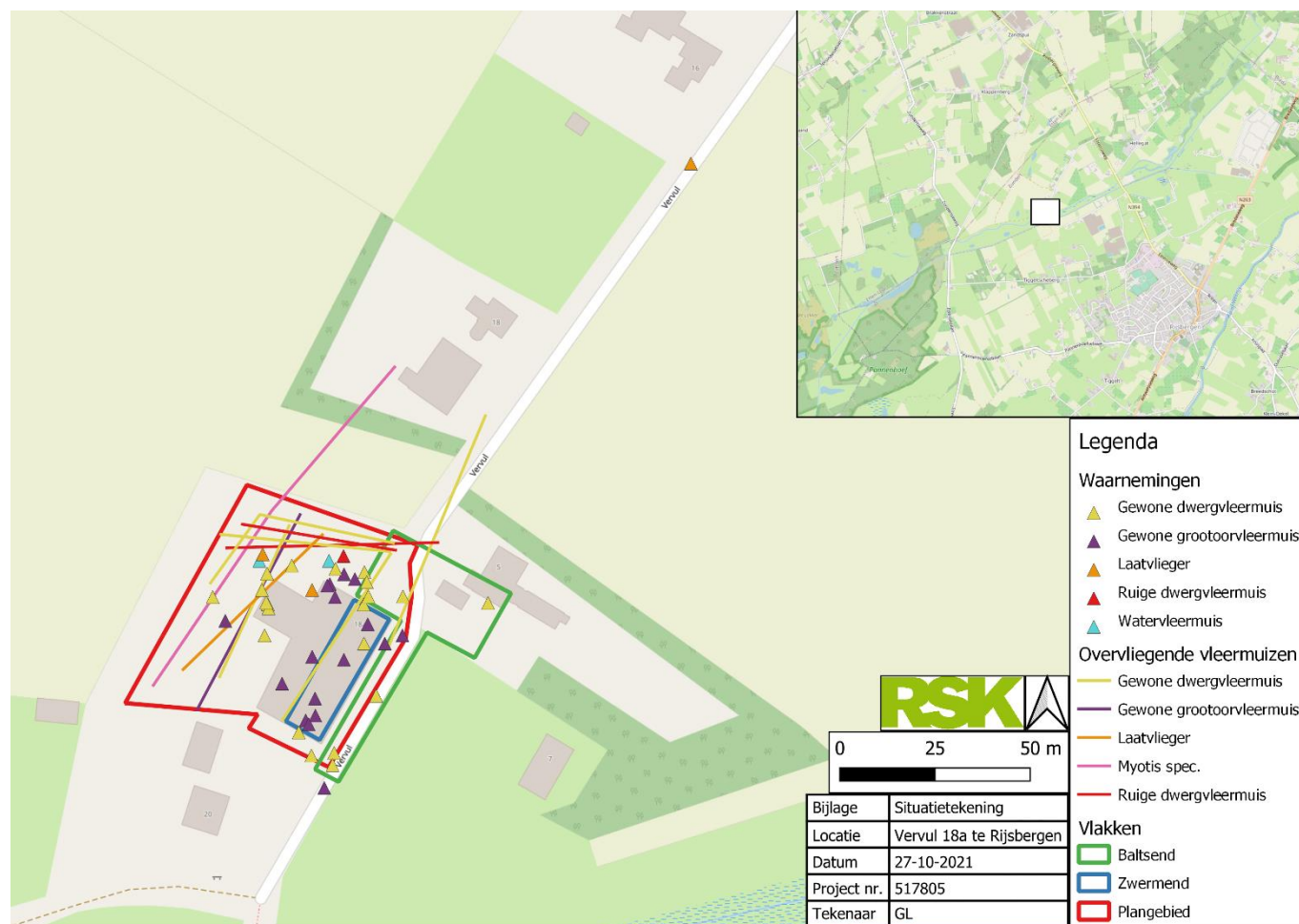
Voorafgaand aan het nader onderzoek naar vleermuizen zijn de volgende vleermuissoorten (in de quickscan flora en fauna) verwacht: de gebouwbewonende vleermuissoorten, te weten: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Daarnaast werden vleermuizen verwacht die zowel gebouw- als boombewonend kunnen zijn, te weten: gewone grootoorvleermuis, franjestaart, baardvleermuis en watervleermuis.

Op basis van het uitgevoerde nader onderzoek naar vleermuizen zijn de volgende vleermuissoorten binnen en in de omgeving van het plangebied waargenomen: de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis (tabel 4.2 en figuur 4.4). Tevens is een onbekende vleermuissoort (*Myotis spec.*) waargenomen, waarbij het waarschijnlijk om een watervleermuis gaat. De franjestaart en baardvleermuis zijn niet waargenomen binnen het plangebied en worden daarmee verder uitgesloten. In bijlage 3 is een totaaloverzicht van vleermuiswaarnemingen weergegeven in de nabije omgeving van het plangebied.

Tabel 4.2: Overzicht waargenomen vleermuissoorten en het aantal ervan tijdens alle veldonderzoeken.

Datum (2021)	Gewone dwergvleermuis	Ruige dwergvleermuis	Laatvlieger	Gewone grootoorvleermuis	Watervleermuis	<i>Myotis spec.</i>
02-06		1		1		
03-06	8	1	1	7	1	
15-06	4		1	4		
06-07	6		2	1		
07-07	9	1		5	1	1
30-08	4			4		
15-09	2			1		
20-09	2			2		
05-10				2		
Totaal aantal	35	3	4	27	2	1

Voorafgaand van het nader onderzoek naar vleermuizen zijn er geen gebiedsdekkende waarnemingen bekend (uit de NDFF) van de genoemde vleermuizen, danwel andere vleermuissoorten binnen en in de directe omgeving van het plangebied.

Figuur 4.4: Waargenomen vleermuizen binnen en in de omgeving van het plangebied.

Foerageergebied

Verspreid over alle veldbezoeken zijn in totaal negen (steeds één exemplaar) foeragerende gewone grootoorvleermuizen vastgesteld. De meeste waarnemingen (vijf exemplaren) daarvan zijn gedaan binnen de grote ruimte van de te slopen bebouwing, voornamelijk rondom de balken in de nok van het dak (figuur 4.5). Daarnaast zijn rondom de te slopen bebouwing vier waarnemingen van foeragerende gewone grootoorvleermuizen vastgesteld. Verspreid over alle bezoeken zijn in totaal negentien (variërend van één tot drie exemplaren) foeragerende gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Op één na zijn alle waarnemingen van foeragerende gewone dwergvleermuizen, rondom de te slopen bebouwing gedaan bij de groenstructuren (boven het erf aan de noordzijde van de bebouwing, nabij de coniferenhaag en langs de laanbomen). Verder zijn twee foeragerende laatvliegers vastgesteld, waarvan één binnen het plangebied nabij de coniferenhaag en één ter hoogte van huisnummer 16, ongeveer 125 meter ten noordoosten van het plangebied. Tot slot is één ruige dwergvleermuis wederom boven het erf aan de noordzijde van het plangebied nabij de coniferenhaag vastgesteld. Het aantal waargenomen foeragerende vleermuizen per soort en per veldbezoek is opgenomen in tabel 4.3.

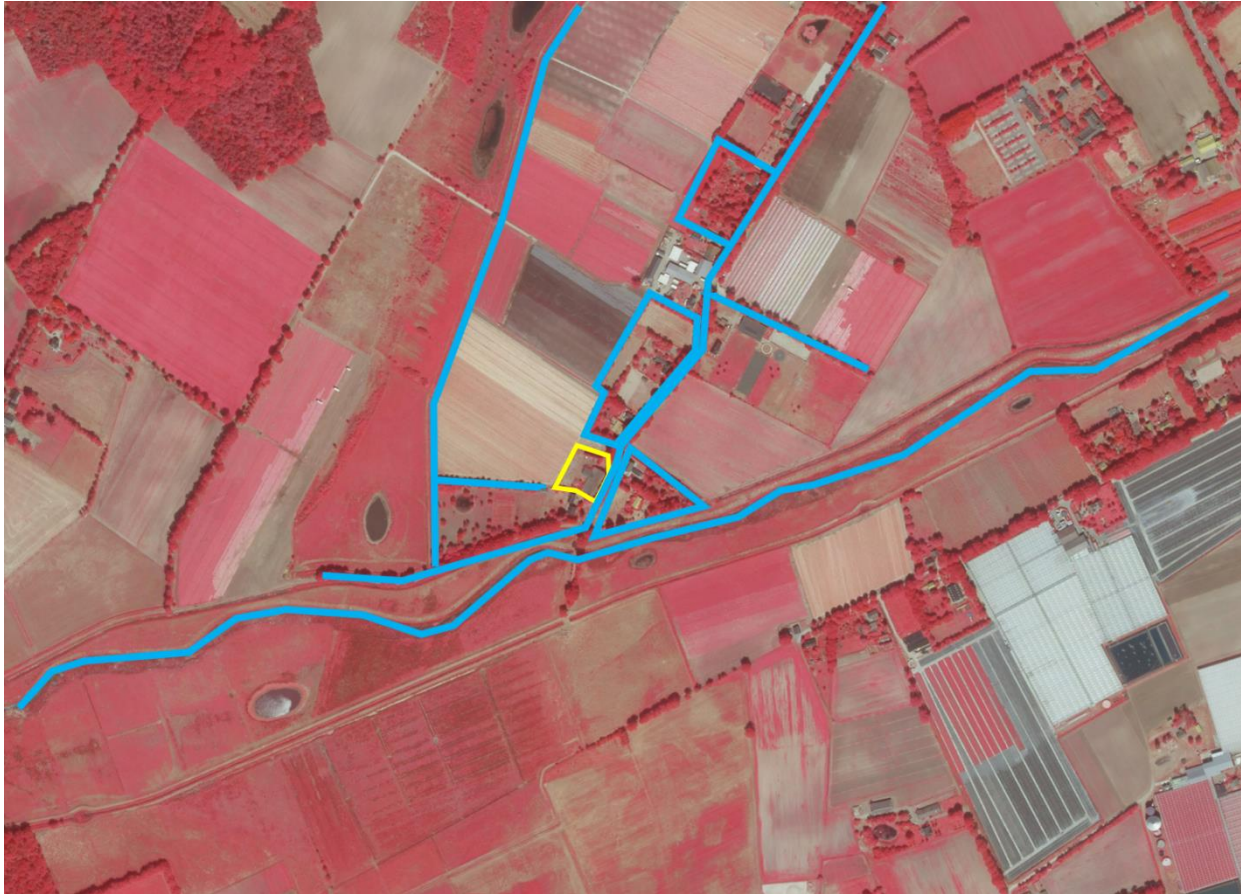

Figuur 4.5: De grote ruimte binnen de te slopen bebouwing waar gewone grootoorvleermuizen foerageren, met links een foeragerende gewone grootoorvleermuis.

Tabel 4.3: Overzicht van foeragerende vleermuizen tijdens de veldonderzoeken.

Datum (2021)	Gewone dwergvleermuis	Ruige dwergvleermuis	Laatvlieger	Gewone grootoor vleermuis
02-06				1
03-06	3	1	1	1
15-06	2			3
06-07	8		1	
07-07	5			3
30-08	1			
15-09				
20-09				
05-10				
Totaal	19	1	2	8

Gezien de groenstructuren en lijnvormige landschapselementen in de nabije omgeving, zoals de laanbomen van de Vervul, naburige tuinen en langs of boven het beekje (Bijloop) zijn er genoeg mogelijkheden voor vleermuizen om te kunnen foerageren (figuur 4.6). Zie ook bijlage 3 voor de verspreiding van vleermuizen in de omgeving van het plangebied. Het is om deze reden onwaarschijnlijk dat het plangebied deel uitmaakt van een essentieel foerageergebied.

Figuur 4.6: Infraroodkaart van de omgeving van alternatieve lijnvormige landschapselementen (blauwe lijnen), zoals (laan)bomen en tuinen die als foerageergebied en vliegroute kunnen dienen, ten opzichte van het plangebied (gele kader) (Esri, 2021).

Vliegroutes

Vleermuizen maken doorgaans gebruik van lijnvormige landschapselementen (laanbomen, houtwallen, etc.) om te foerageren dan wel om vanuit hun verblijfplaats naar de verder gelegen foerageergebieden te vliegen (en vice versa). In het plangebied zijn enkele lijnvormige landschapselementen aanwezig, zoals een coniferenhaag, struweel en naaldbomen die onderdeel kunnen zijn van een vliegroute. Via de westzijde van de te slopen bebouwing en langs de struiken en coniferenhaag zijn negen overvliegende gewone dwergvleermuizen vastgelegd verspreid over de veldbezoeken, elf andere gewone dwergvleermuizen zijn aan de oostzijde van de te slopen bebouwing langs de laanbomen van de Vervul vastgelegd. De vleermuizen zijn daar voornamelijk vlak na zonsondergang en voor zonsopkomst waargenomen. Daarnaast zijn aan de noordwestzijde sporadisch overvliegende vleermuizen, zoals gewone grootoorvleermuis (3 individuen), ruige dwergvleermuis (2 individuen), laatvlieger (1 individu) en een *Myotis spec.* (welke waarschijnlijk een watervleermuis is) vastgelegd.

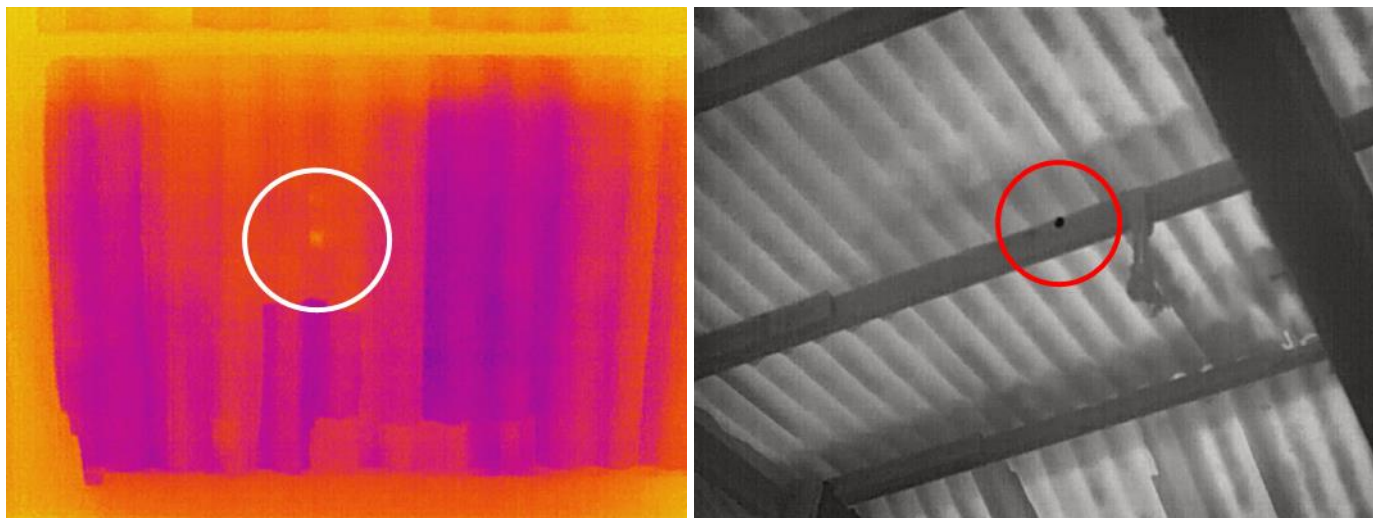
In de nabije omgeving, ten noorden, oosten, zuiden en westen van het plangebied zijn laanbomen en lijnvormige landschapselementen (langs de Vervul, naburige tuinen en de Bijloop) aanwezig die als vliegroute kunnen dienen (figuur 4.6). Gezien de veelvuldigheid van alternatieve vliegroutes en de aanwezige laanbomen langs de Vervul, is het onwaarschijnlijk dat het plangebied deel uitmaakt van een vaste (danwel essentiële) vliegroute van vleermuizen. Zie ook bijlage 3 voor de verspreiding van vleermuizen in de omgeving van het plangebied. De geplande ingrepen zullen geen invloed hebben op vliegroutes van vleermuizen, aangezien er geen vaste vliegroutes binnen het plangebied aanwezig zijn. Nadat nieuwbouw is gerealiseerd zal het gebouw en de nieuw aan te planten groenelementen tevens als geleiding kunnen dienen ten gunste van de vleermuizen.

Verblijfplaatsen

De waargenomen vleermuizen verschenen doorgaans vrij snel rond zonsondergang op het plangebied in het voorjaar. Dit duidt mogelijk op nabij gelegen verblijfplaatsen. Tijdens de avond- en ochtendbezoeken in het voorjaar zijn in- en uitvliegende vleermuizen waargenomen in de te slopen bebouwing. Het gaat hierbij om twee gewone dwergvleermuizen en vier tot zeven gewone grootoorvleermuizen. Het in- en uitvliegen gebeurde doorgaans op dezelfde plaatsen in de te slopen bebouwing. Voor de gewone dwergvleermuizen was dit bij de daklijst/dakbetimmering aan de noordwestelijke gevel van de aanbouw met paardenbak en boven een U-steunbalk van de deuropening bij dezelfde locatie (figuur 4.7). De gewone grootoorvleermuizen vlogen in en uit door de openingen (kieren en gaten) van de te slopen bebouwing, maar hadden duidelijk een verblijfplaats tussen de ruimtes van het golfplaten dak en bij de balken in de nok van de grote ruimte binnen de te slopen bebouwing (figuur 4.8). Er is tenminste één vraatplek vastgelegd van een gewone grootoorvleermuis, doordat er afgebeten vliedervleugels zijn aangetroffen (figuur 4.9). Daarnaast zijn waarnemingen gedaan zoals het aantikken van de te slopen bebouwing of zwermen door de gewone dwergvleermuizen en gewone grootoorvleermuizen (figuur 4.4). Deze waarnemingen bij elkaar duiden op een zomerverblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis in de te slopen bebouwing.

Figuur 4.7: In- en uitvlieglocatie van twee gewone dwergvleermuizen, één achter de daklijst/dakbetimmering en één net boven de U-balk. Dit is een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuizen.

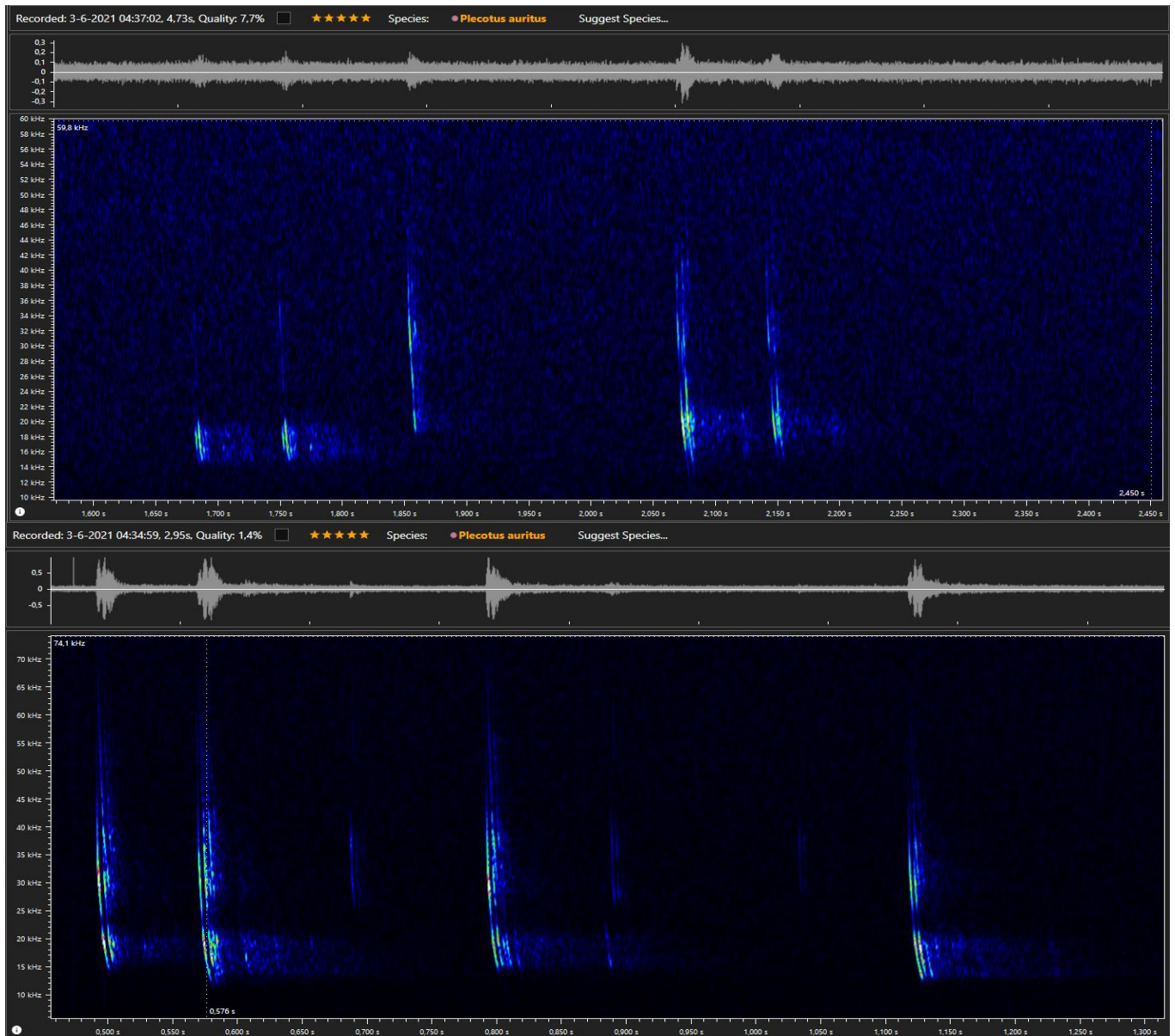

Figuur 4.8: Verblijfsplaats van een gewone grootoorvleermuis tussen het golfplaten dak (figuur links) en bij de balken in de nok van het dak (figuur rechts). Figuur rechts is tevens een vraatplek van een gewone grootoorvleermuis, zie ook figuur 4.9.

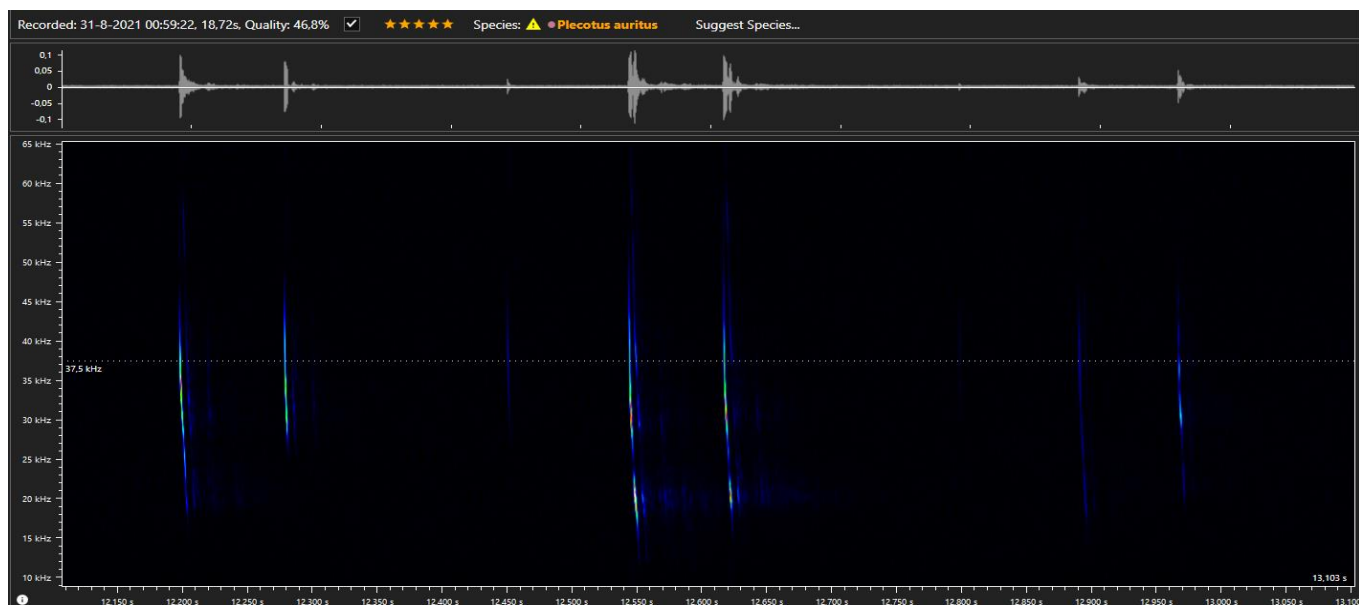
Figuur 4.9: Afgebeten vlindervleugels zijn een aanwijzing van een vraatplek van een gewone grootoorvleermuis.

Bij tenminste twee veldbezoeken in het voorjaar zijn 5 tot 7 gewone grootoorvleermuizen vastgelegd (tabel 4.1). Daarbij is veelvuldig sociaal geluid van de gewone grootoorvleermuizen ten gehore gebracht (figuur 4.10). De kraamverblijfplaatsen van gewone grootoorvleermuizen zijn voornamelijk op zolders te vinden. Een kraamgroep in een populatie van gewone grootoorvleermuizen bestaat uit meerdere kleine kraamkolonies (BIJ12 Kennisdocument gewone grootoorvleermuis, 2017c). Kraamkolonies variëren van vijf tot vijftig vrouwtjes (Vleermuiskasten.nl, 2016). Het aantal waargenomen gewone grootoorvleermuizen in de te slopen bebouwing valt binnen de range van de hoeveelheid vleermuizen in de kraamkolonies. Op basis daarvan kan worden aangenomen dat in de te slopen bebouwing een kraamkolonie aanwezig is.

Figuur 4.10: Sonogrammen van sociaal geluid van gewone grootoorvleermuizen binnen de te slopen bebouwing in het voorjaar.

Ondanks de aanwezigheid van een zomerverblijfplaats van twee gewone dwergvleermuizen en vier tot zeven gewone grootoorvleermuizen, maar ook een kraamverblijfplaats van grootoorvleermuizen, wordt aangenomen dat de vleermuizen de te slopen bebouwing niet gebruiken als paarverblijfplaats en winterverblijfplaats. Tijdens de middernachtbezoeken in het najaar zijn baltsgeluiden van een gewone dwergvleermuis waargenomen bij de woning met huisnummer 5 aan de oostzijde tegenover het plangebied. Er is aldaar een (paar)verblijf in de nok aan de zuidgevel van de woning aanwezig. Op het plangebied zelf zijn geen baltsgeluiden gehoord. Daarnaast komt uit de geluidsanalyses in het najaar naar voren dat er slechts sociaal geluid is geproduceerd door de gewone grootoorvleermuizen in de te slopen schuur (figuur 4.11). Dit is echter geen baltsgeluid, waardoor het onwaarschijnlijk is dat er een paarverblijfplaats in de te slopen schuur aanwezig is.

Figuur 4.11: Een sonogram van een sociaal geluid van een gewone grootoorvleermuis binnen de te slopen bebouwing in het najaar.

De aanwezigheid van vleermuizen in de winter is afhankelijk van de temperatuur; als de temperatuur te ver daalt, zoeken vleermuizen warmere locaties op. Grootoorvleermuizen overwinteren doorgaans in bunkers of andere voorzieningen met een zeer stabiel klimaat (BIJ12 Kennisdokument gewone grootoorvleermuis, 2017c). De te slopen bebouwing bevat doorgaans een hoeveelheid aan openingen (bijlage 2), waardoor het tochtig is en er is geen dakisolatie aanwezig. Daarnaast is er geen spouwmuur aanwezig waarin vleermuizen een stabiele temperatuur kunnen hebben tijdens de winterperiode, daarbij zullen waarschijnlijk de besloten ruimtes binnen de te slopen bebouwing net zo sterk afkoelen. De hoeveelheid gewone grootoorvleermuizen in het najaar nam tevens sterk af ten opzichte van de grootoorvleermuizen in het voorjaar. Op basis daarvan wordt de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis binnen de te slopen bebouwing uitgesloten.

Omgeving plangebied

Tijdens de veldbezoeken is ook de directe omgeving van het plangebied doorlopen met de BAT-detectors (figuur 4.4 en bijlage 3). Hierbij zijn waarnemingen gedaan van een foeragerende laatzvlieger ter hoogte van Vervul 16 en een zwermende, baltsende en uiteindelijk invliegende gewone dwergvleermuis bij de woning (huisnummer 5) ten oosten van het plangebied. Verder zijn voornamelijk foeragerende en overvliegende gewone dwergvleermuizen in de omgeving buiten het plangebied waargenomen.

4.4 Overige waarnemingen

Tijdens de veldbezoeken zijn binnen het plangebied bosuil, Turkse tortel, bosmuis en vier verschillende huiskatten waargenomen (bijlage 4). De huiskatten vallen niet onder de bescherming van de Wnb en de bosmuis is vrijgesteld in provincie Noord-Brabant, er geldt alleen een zorgplicht voor deze soorten. De bosuil is een soort die wel valt onder de lijst van jaarrond beschermde vogelnesten (categorie 5) en onder de vogelrichtlijn. Dit was echter een incidentele waarneming waarbij er geen verblijfplaats van de bosuil zal worden aangetast door de geplande ingrepen. De bosuil heeft een verblijfplaats ten noordoosten van het plangebied, ter hoogte van huisnummer 12 (circa 410 meter afstand van het plangebied). De Turkse tortel valt niet onder de vogels met jaarrond beschermde vogelnesten, maar wel onder de vogelrichtlijn. Vogels kunnen zich tijdens het broedseizoen (globaal van 15 maart tot en met 15 juli) binnen het plangebied vestigen. Hierbij zal rekening gehouden moeten worden met de planning van de bouwwerkzaamheden. Het plangebied kan dan dusdanig ongeschikt worden gemaakt zodat vogelsoorten zich niet kunnen vestigen. Een andere optie is om de werkzaamheden buiten het broedseizoen te laten uitvoeren.

5 Effectbeoordeling en toetsing

In dit hoofdstuk worden eventuele effecten van de geplande werkzaamheden op de aanwezige functies van de betreffende soorten (uilen, kleine marterachtigen en vleermuizen) in het nader onderzoek uitgewerkt. Daarnaast wordt antwoord gegeven op de vraag in welke mate de functionele leefomgeving van deze soorten door de geplande ingrepen kan worden geschaad op basis van de verbodsbepalingen uit de Wnb (box 2). Om negatieve effecten te voorkomen zal de functionaliteit van de rust- en verblijfplaatsen gewaarborgd moeten worden. Indien er schade kan optreden, wordt aangegeven of er aanvullende maatregelen en/of een ontheffing noodzakelijk is.

Box 2: Verbodsbepalingen artikel 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming.

Artikel 3.1

- Lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- Lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- Lid 5: het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5

- Lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- Lid 3: Het is verboden om eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- Lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de habitatrichtlijn of bijlage 1 bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

5.1 Functionaliteit plangebied van uilen

Op basis van het uitgevoerde nader onderzoek naar uilen, te weten de steenuil en kerkuil, zijn geen van deze soorten binnen het plangebied aangetroffen. Mogelijk valt het plangebied wel onder het territorium/leefgebied van de steenuil, omdat er geantwoord is op de roep van steenuilen. Daarnaast zijn er meerdere broedplaatsen in de omgeving ten noordoosten van het plangebied bekend, op 285 en 430 meter afstand. Tevens is een steenuilenkast aan de overkant van het plangebied aanwezig, welke dit broedseizoen niet in gebruik is geweest. De ecologische functies van het plangebied, zoals vaste voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen zijn afwezig, doordat er geen recente sporen zijn aangetroffen binnen de te slopen bebouwing. Mogelijk maakt het plangebied onderdeel uit van een foerageergebied van steenuil en kerkuil. In de omgeving zijn echter genoeg alternatieve foerageermogelijkheden. Schadelijke effecten door de geplande werkzaamheden worden niet verwacht. De verbodsbepalingen uit Wnb worden niet overtreden, het aanvragen van een ontheffing van de Wnb is niet nodig.

5.2 Functionaliteit plangebied van kleine marterachtigen

Op basis van het uitgevoerde nader onderzoek naar kleine marterachtigen, te weten de bunzing, wezel en hermelijn, zijn geen van deze soorten binnen het plangebied aangetroffen. Daarbij zijn ecologische functies, zoals foerageergebied vaste voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen afwezig. Schadelijke effecten door de geplande werkzaamheden worden niet verwacht. De verbodsbepalingen uit Wnb worden niet overtreden, daarmee is het aanvragen van een ontheffing van de Wnb niet nodig.

5.3 Functionaliteit plangebied van vleermuizen

Op basis van het uitgevoerde nader onderzoek naar vleermuizen zijn de volgende vleermuissoorten op het plangebied waargenomen: de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis. Alle vleermuissoorten (individueel), hun vaste verblijfplaatsen en functionele leefomgeving zijn beschermd conform de Wet natuurbescherming.

5.3.1. Verblijfplaatsen

Op basis van het nader onderzoek wordt gesteld dat de te slopen bebouwing binnen het plangebied wel een functie heeft als zomerverblijfplaats voor twee gewone dwergvleermuizen en vier tot zeven gewone grootoorvleermuizen. Tevens heeft de te slopen bebouwing een functie als kraamverblijfplaats voor de gewone grootoorvleermuizen. Op basis van het nader onderzoek wordt gesteld dat het te slopen gebouw binnen het plangebied geen functie heeft als verblijfplaats voor de overige aangetroffen vleermuissoorten, te weten de ruige dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis.

Er is sprake van een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis tussen de daklijst/dakbetimmering aan de noordwestelijke gevel van de aanbouw met paardenbak en boven een U-steunbalk van de deuropening bij dezelfde locatie. Voor de gewone grootoorvleermuizen is een zomerverblijfplaats en kraamverblijfplaats tussen de ruimtes van het golfplaten dak en bij de balken in de nok van de grote ruimte binnen de te slopen bebouwing aanwezig. Schadelijke effecten door de geplande werkzaamheden zullen daarom optreden op verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuizen en de gewone grootoorvleermuizen. Voor het uitvoeren van de geplande werkzaamheden is een ontheffing in het kader van de Wnb nodig voor het verstoren van individuen en het beschadigen en vernielen van de aanwezige verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis (lid 2 en 4 van artikel 3.5 Wnb).

Buiten het plangebied is tevens een vaste paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aangetroffen, namelijk in de nok bij de zuidelijke gevel van de woning tegenover de oostzijde van het plangebied. Op deze locatie worden schadelijke effecten door de geplande werkzaamheden niet verwacht, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

In afbeelding 5.1 zijn de aanwezige functies van het plangebied en de directe omgeving weergegeven.

Figuur 5.1: Overzichtskartaal van de vastgestelde functies binnen het plangebied.

5.3.2. Vliegroutes

Er zijn geen essentiële vliegroutes voor vleermuizen vastgesteld binnen het plangebied. Het plangebied maakt wel onderdeel uit van een vliegroute van vleermuizen, namelijk via enkele lijnvormige landschapselementen, zoals een coniferen haag, struweel en naaldbomen. De voorgenomen ontwikkelingen hebben echter geen negatief effect op dit deel van de vliegroute. Er zijn in de directe omgeving namelijk ruim voldoende alternatieve vliegroutes aanwezig, door de aanwezigheid van laanbomen langs de Vervul en structuurrijke en lijnvormige landschapselementen, zoals tuinen.

Er wordt geen negatief effect verwacht door de geplande ingrepen op de alternatieve vliegroutes voor vleermuizen buiten het plangebied, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

5.3.3. Foerageergebied

Foerageergebieden zijn beschermd als ze van essentieel belang zijn voor de instandhouding van de beschermde vleermuizen (en dus ook voor hun vaste verblijfplaatsen). Door het verdwijnen van essentieel foerageergebied worden ook de vaste verblijfplaatsen voor de vleermuizen aangetast in hun functionaliteit. Hierdoor is sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen conform de Wet natuurbescherming.

Het is onwaarschijnlijk dat het plangebied deel uitmaakt van een essentieel foerageergebied. Gezien de groenstructuren en lijnvormige landschapselementen in de directe omgeving, zoals de laanbomen van de Vervul, structuurrijke tuinen en de Bijloop (beekje) zijn er genoeg alternatieve mogelijkheden voor vleermuizen om te kunnen foerageren. Door de geplande ingrepen zullen de pionierbegroeiing, struiken, coniferen en naaldbomen verdwijnen. Na de sloop en de nieuwbouw met de aanleg van de groeninrichting (tuin met haagbeuk hagen en hoogstamboomgaard) zal er hoogstwaarschijnlijk weer foerageergebied beschikbaar zijn voor vleermuizen binnen het plangebied. Schadelijke effecten door de geplande werkzaamheden op het foerageergebied zijn niet in strijd met de Wnb.

5.4 Functionaliteit plangebied van overige soorten

Binnen de te slopen bebouwing van het plangebied is een Turkse tortel aangetroffen. Deze soort valt niet onder de vogels met jaarrond beschermde vogelnesten, maar wel onder de vogelrichtlijn. Vogels kunnen zich tijdens het broedseizoen (globaal van 15 maart tot en met 15 juli) binnen het plangebied vestigen. Hierbij zal rekening gehouden moeten worden met de planning van de bouwwerkzaamheden. Het plangebied kan dan dusdanig ongeschikt worden gemaakt zodat vogelsoorten zich niet kunnen vestigen. Een andere optie is om de werkzaamheden buiten het broedseizoen te laten uitvoeren.

Daarnaast is de bosmuis meermaals vastgelegd op wildcamera's. Het plangebied maakt mogelijk onderdeel uit van een foerageergebied, danwel een verblijfsplaats van de bosmuis. De bosmuis is echter vrijgesteld in provincie Noord-Brabant, er geldt alleen een zorgplicht voor deze soort.

6 Conclusies en advies

Conclusies

In opdracht van Rho Adviseurs heeft RSK Netherlands een nader onderzoek uitgevoerd naar kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn), uilen (steenuil en kerkuil) en vleermuizen op een locatie aan de Vervul 18a te Rijsbergen. Aanleiding voor het uitvoeren van het nader onderzoek betreft de voorgenomen sloop van de bestaande bebouwing, de kap van de beplanting en de ontwikkeling van een woonbestemming binnen het plangebied. Voorheen is vastgesteld dat er mogelijkheden zijn dat beschermde diersoorten in het plangebied aanwezig kunnen zijn. Door de voorgenomen ingrepen kunnen schadelijke effecten op deze beschermde soorten binnen het plangebied ontstaan. De Wet natuurbescherming zal hierbij worden overtreden. Derhalve diende aanvullend onderzoek naar kleine marterachtigen, uilen en vleermuizen uitgevoerd te worden.

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door ecologen van RSK Netherlands met aantoonbare ervaring op het gebied van inventariseren van de diverse soortgroepen. Het onderzoek is uitgevoerd onder de condities en methodiek van de relevante soortenstandaarden.

6.1 Uilen

Op basis van het uitgevoerde nader onderzoek naar uilen, te weten de steenuil en kerkuil, zijn geen van deze soorten binnen het plangebied aangetroffen. Mogelijk maakt het plangebied onderdeel uit van een foerageergebied van steenuil en kerkuil. In de omgeving zijn echter genoeg alternatieve foerageermogelijkheden. Schadelijke effecten door de geplande werkzaamheden zullen niet optreden. De verbodsbepalingen uit Wnb worden niet overtreden, het aanvragen van een ontheffing van de Wnb voor uilen is niet nodig.

6.2 Kleine marterachtigen

Op basis van het uitgevoerde nader onderzoek naar kleine marterachtigen, te weten de bunzing, wezel en hermelijn, zijn geen van deze soorten binnen het plangebied aangetroffen. Daarbij zijn ecologische functies, zoals foerageergebied vaste voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen afwezig. Schadelijke effecten door de geplande werkzaamheden zullen niet optreden. De verbodsbepalingen uit Wnb worden niet overtreden, daarmee is het aanvragen van een ontheffing van de Wnb voor kleine marterachtigen is niet nodig.

6.3 Vleermuizen

In het plangebied zijn gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis waargenomen. Er is aangetoond dat de te slopen bebouwing binnen het plangebied wordt gebruikt als zomerverblijfplaats voor twee gewone dwergvleermuizen en vier tot zeven gewone grootoorvleermuizen. Daarnaast wordt de te slopen bebouwing gebruikt als kraamverblijfplaats de gewone grootoorvleermuizen. Op basis van het bovenstaande wordt, door de geplande ingrepen, de Wet natuurbescherming overtreden. Als gevolg hiervan dient een ontheffingsaanvraag (met activiteitenplan) te worden ingediend bij de provincie Noord-Brabant.

Het plangebied bevat geen verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis. Daarnaast zijn geen paar- en winterverblijfplaatsen geconstateerd van de gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Buiten het plangebied is tevens een vaste paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aangetroffen bij de woning met huisnummer 5 aan de oostzijde tegenover het plangebied. Vleermuizen gebruiken het plangebied daarnaast als foerageergebied en vliegroute met name bij de laanbomen langs de Vervul. Het plangebied maakt daarbij geen onderdeel uit van een essentieel foerageergebied of essentiële vliegroute. De nabije functionele leefomgeving biedt echter voldoende alternatieve vlieg- en foerageermogelijkheden voor vleermuizen. Op basis van het bovenstaande wordt, door de geplande ingrepen, de Wet natuurbescherming niet overtreden, zodat het aanvragen van een ontheffing daarop niet nodig is.

6.4 Overige soorten

Binnen de te slopen bebouwing van het plangebied is een Turkse tortel aangetroffen. Deze soort valt niet onder de vogels met jaar rond beschermde vogelnesten, maar wel onder de vogelrichtlijn. Vogels kunnen zich tijdens het broedseizoen (globaal van 15 maart tot en met 15 juli) binnen het plangebied vestigen. Hierbij zal rekening gehouden moeten worden met de planning van de geplande ingrepen, zodat de Wnb niet wordt overtreden en/of verdere aanvraag tot ontheffing niet nodig is.

De bosmuis is meermaals vastgelegd op wildcamera's. Het plangebied maakt mogelijk onderdeel uit van een foerageergebied, danwel een verblijfsplaats van de bosmuis. De bosmuis is echter vrijgesteld in provincie Noord-Brabant, er geldt alleen een zorgplicht voor deze soort.

Advies

Op basis van de effecten van de voorgenomen ingrepen op de vastgestelde verblijfplaatsen en de daarbij aanwezige vleermuizen dient een activiteitenplan te worden opgesteld en een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie Noord-Brabant. Een ontheffingsaanvraag duurt circa 20 weken, plus 6 weken ter inzagelegging. Daarbij is het nodig om mitigerende of compenserende maatregelen te nemen. Negatieve effecten van de geplande ingrepen op de gunstige staat van instandhouding van de betreffende vleermuizen kunnen dan worden beperkt. Mitigerende of compenserende maatregelen kunnen zijn het ophangen van vleermuiskasten in de directe omgeving van het plangebied. Deze maatregelen moeten echter goedgekeurd worden door het Bevoegd gezag in het activiteitenplan. Als gevolg daarvan wordt de gewenningstijd van vleermuizen met de compenserende verblijfplaatsen ondervangen en vertraging van de geplande ingrepen geminimaliseerd.

Voor het behoud van de vaste paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis bij de woning aan de overkant (huisnr. 5), de vliegroute langs de laanbomen van de Vervul en foerageergebieden in de directe omgeving is aan te raden om tijdens de bouwwerkzaamheden niet na zonsondergang te werken. Indien verlichting desondanks noodzakelijk is, wordt aanbevolen de verlichting op de grond te richten in het plangebied, met maximaal 1 meter hoge armaturen, welke na zonsondergang wordt uitgeschakeld. Eventueel kan gewerkt worden met vleermuisvriendelijke verlichting, zoals het toepassen van roodlicht.

Het wordt aangeraden om bouwwerkzaamheden uit te voeren buiten het vogelbroedseizoen (globaal van 15 maart tot en met 15 juli) danwel het plangebied/de te slopen bebouwing ongeschikt te maken voor het broedseizoen. Dit kan gedaan worden door de grotere openingen van de te slopen bebouwing af te dichten, onder ecologische begeleiding, zodat vogels zich niet binnen de te slopen bebouwing kunnen vestigen. Nadat het laatstgenoemde is volbracht kan tijdens het vogelbroedseizoen aangevangen worden met de voorgenomen ingrepen.

Bij bouwwerkzaamheden wordt aangeraden om de algemene zorgplicht in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren, dus niet alleen de beschermde soorten. Geef dieren tijdens de werkzaamheden de tijd om te vluchten richting bosschages/naburige tuinen of andere gunstige schuilplekken rondom het plangebied. Vluchtroutes moeten vrij worden gehouden zodat vluchtende dieren de kans krijgen om weg te komen. Werk daarbij één kant op of voer de werkzaamheden gefaseerd uit.

Door natuurinclusief te bouwen kan de nieuwbouw voor vleermuizen toegankelijk worden gemaakt. Bijvoorbeeld: het aanbrengen van verblijfplaatsen in de spouwmuur of het aanbrengen van inbouwkasten voor vleermuizen. Daarnaast behoort het plaatsen/aanleggen van inheemse beplantingen voor foerageermogelijkheden tot de optie.

De in dit rapport gepresenteerde gegevens over beschermde soorten zijn houdbaar tot drie jaar na afronding van dit veldonderzoek. Indien de in dit rapport beschreven ingrepen essentieel wijzigen, danwel pas uitgevoerd worden na drie jaar is een actualisatie van de nader onderzoeken nodig.

7 Bronnen

BIJ12. (2017a). Kennisdocument steenuil, versie 1.0 BIJ12, juli 2017, 51p.

BIJ12. (2017b). Kennisdocument kerkuil, versie 1.0 BIJ12, juli 2017, 39p.

BIJ12. (2017c). Kennisdocument gewone grootoorvleermuis, versie 1.0 BIJ12, juli 2017, 47p.

RVO. (2009). Indicatieve lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 3p.

Zoogdiervereniging. (2017). Handreiking kleine marters in relatie tot soortenbescherming. Provincie Noord-Brabant, 32p.

Websites:

NGB; Zoogdiervereniging; RVO. (2021). *Werken aan kwaliteit - Vleermuisprotocol 2021*
<https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

Overheid.nl. (2021). Wet natuurbescherming.
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>

Vleermuiskasten. (2016). Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).
<https://www.vleermuiskasten.nl/gewonegrootoorvleermuis>

Bijlagen

Bijlage 1 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. De Wet natuurbescherming volgt in hoofdlijnen de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn op. De belangrijkste beschermde natuurwaarden in de Wet Natuurbescherming zijn:

- Beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden);
- Aangepaste soortenlijst beschermde planten en dieren;
- Expliciete vermelding intrinsieke waarde van natuur (art. 1.10);
- Algemene zorgplicht voor natuurgebieden en in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving (art. 1.11);
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies.

1.1.1 Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

Toetsing van effecten van projecten op Natura 2000-gebieden blijft hetzelfde als nu.

Beschermde natuurmonumenten

Beschermde natuurmonumenten en bijbehorende doelen komen te vervallen. Hetzelfde geldt voor (nooit aangewezen) beschermde landschapsgezichten en beschermde leefomgevingen. De meeste natuurmonumenten vallen binnen het NNN-areal en zijn via dat beschermingsregime alsnog beschermd. Daarnaast kunnen gemeenten de natuurmonumenten via een bestemmingsplan als beschermde natuur aanwijzen.

Provincies dienen gebieden aan te wijzen voor het NNN (voormalige EHS) en (evt. op verzoek) voor overige bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

Het rijk kan een gebied, niet zijnde een Natura 2000-gebied, als bijzonder nationaal natuurgebied aanwijzen.

1.1.2 Soortbescherming

Alle beschermde soorten worden aangewezen in de wet zelf (deels met verwijzing naar internationale regelgeving). Alle natuurlijk in het wild levende vogels, meeste inheemse zoogdieren, alle inheemse amfibieën en reptielen, en een aantal vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten zijn beschermd. Ongeveer 200 thans beschermde soorten (vooral vaatplanten en zeevissen) worden niet meer beschermd onder de Wet natuurbescherming (anders dan door algemene zorgplicht). De lijst met beschermde soorten is niet meer opgedeeld in tabellen, zoals in de huidige Flora- en faunawet. Zie bijlage 3 voor de nieuwe lijst met beschermde plant- en diersoorten.

Het totale aantal beschermde soorten is slechts een fractie van ongeveer 35.000 soorten die in Nederland voorkomen. Groot aantal bedreigde (Rode lijst) soorten wordt niet passief beschermd (wel actieve bescherming vereist).

Drie regimes voor beschermde soorten

1. Regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in EU (art. 3.1-3.4)
2. Regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5-3.9)
3. Regels ter bescherming van niet onder 2 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage bij de wet (art. 3.10-3.11)

Inhoud beschermingsregimes

- Geen uniform verbodsstelsel, maar aparte verboden voor elk van de drie categorieën beschermde soorten.
- Verboden en uitzonderingen sluiten nauw aan bij Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (regime 1 en 2), maar 'soepeler' regime voor aanvullend beschermde soorten (regime 3).
- Meeste verboden nu alleen van toepassing op 'opzettelijk' handelen, maar dat dekt ook voorwaardelijk opzet (=willens en wetens aanmerkelijke kans aanvaarden dat gedraging schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten). Verschil met de huidige verboden zal in de praktijk dus waarschijnlijk gering zijn.

Alle in de Wet genoemde soorten zijn strikt beschermd. Voor de verbodsbepalingen is een ontheffing noodzakelijk. Dit geldt ook voor zeer algemene soorten waarvoor in het verleden automatisch de vrijstellingsregeling van kracht was bij ruimtelijke ontwikkelingen. Echter kunnen de provincies voor een aantal algemene soorten een vrijstellingslijst opstellen (op basis van Artikel 3.11). Dit betekent dat de beschermde soorten per provincie verschillen (zie bijlage 3).

Met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen zijn de volgende verbodsbepalingen voor soorten het meest relevant.

Intrinsieke waarde natuur

Artikel 1.10

Deze wet is gericht op:

Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

Algemene Zorgplicht

Artikel 1.11

1. Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.3

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 en ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

Ontheffing of vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig;
 - c. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid; • in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer; • ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren; • ter bescherming van flora of fauna; • voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of • om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
 - d. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.
2. In een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden in elk geval voorschriften opgenomen, onderscheidenlijk regels gesteld, over:
- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;
 - b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en
 - c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

Ontheffing of vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - i. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitatten;
 - ii. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - iii. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - iv. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - v. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Artikel 3.11

1. Bij ministeriële regeling kan worden bepaald dat de bij die regeling aan te wijzen verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel b of c niet van toepassing zijn ten aanzien van bij die regeling aan te wijzen soorten, op bij die regeling aan te wijzen categorieën van handelingen die na een voorafgaande melding aan gedeputeerde staten worden uitgevoerd om een reden, genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onderdeel b, of in artikel 3.10, tweede lid.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen waaraan een melding als bedoeld in het eerste lid moet voldoen.

Gedragscodes

1. De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.2, zesde lid, 3.5, 3.6 tweede lid, of 3.10, en de krachtens artikel 3.11, eerste lid, geldende verplichting tot melding, zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van:
 - a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
 - c. een bestendig gebruik, of
 - d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.
2. Een gedragscode als bedoeld in het eerste lid wordt goedgekeurd, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. in de gedragscode worden handelingen beschreven die nodig zijn voor:
 - b. ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op vogels, één van de in artikel 3.3, vierde lid, genoemde redenen; • ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, genoemde redenen; • ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op planten als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a, of van planten als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, of in artikel 3.10, tweede lid, onder a, e, f of g, genoemde redenen;
 - c. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze

Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;
d. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen

Van zorgvuldig handelen als bedoeld in het tweede lid, onderdeel c, is in elk geval sprake, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

- a. er worden slechts handelingen verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten, bedoeld in het tweede lid, en
- b. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op dieren wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:
 - i. dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden gedood;
 - ii. nesten van vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen, rustplaatsen van vogels worden vernield of beschadigd, dan wel voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de in artikel 3.5, eerste lid, of artikel 3.10, eerste lid, bedoelde dieren worden beschadigd of vernield, en;
 - iii. eieren van dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden vernield, of
- c. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op planten van soorten als bedoeld in artikel 3.5, vijfde lid, of 3.10, eerste lid, wordt voorafgaand aan en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen dat deze planten worden geplukt, afgesneden, ontworteld of vernield.

Alvorens een gedragscode als bedoeld in het eerste lid, of een wijziging daarvan, goed te keuren of in te trekken, overlegt Onze Minister met gedeputeerde staten over zijn voornemen daartoe.

Bijlage 2 Foto-impressie van het plangebied

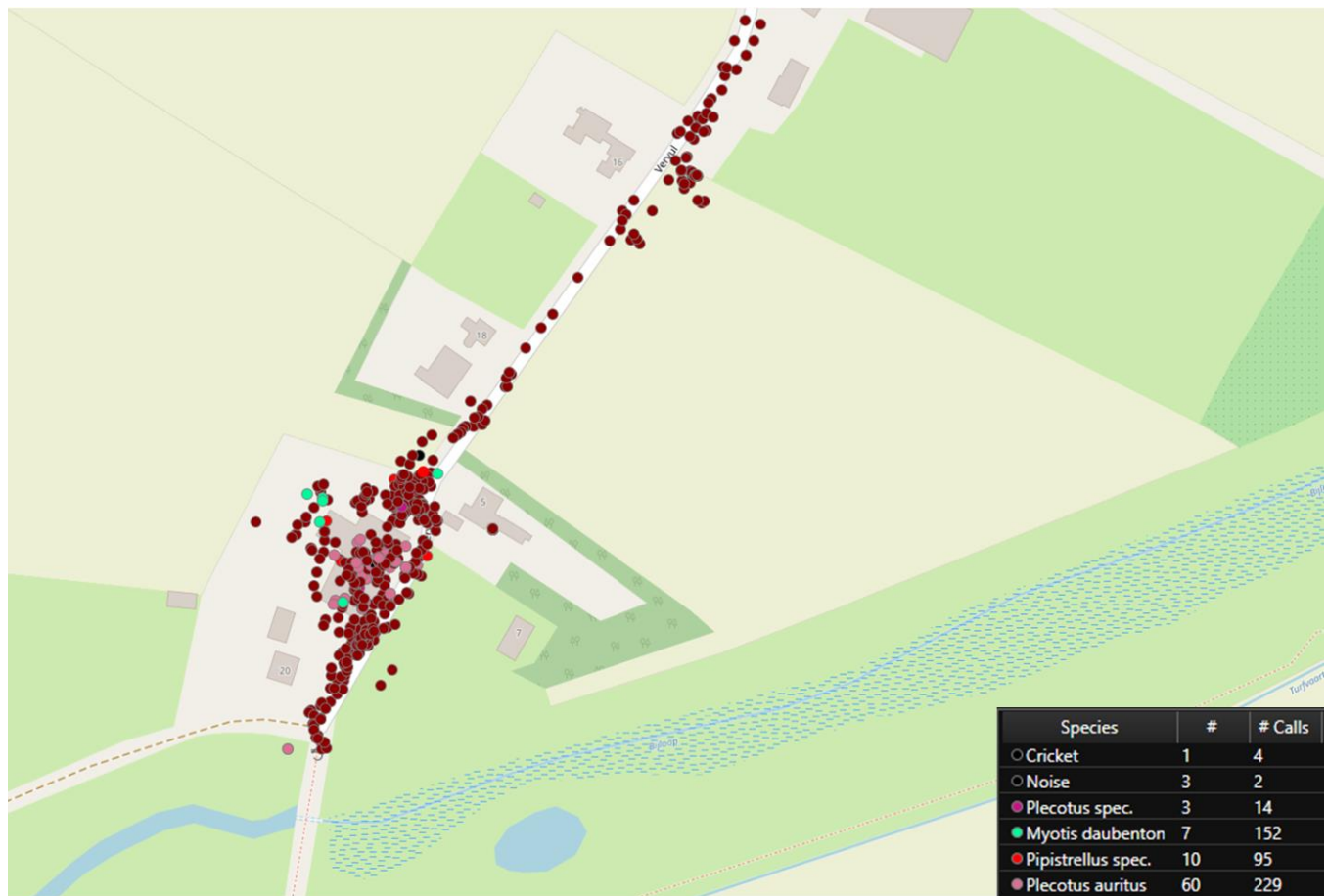

Foto-impressie van het plangebied tijdens de nader onderzoeken.

Foto-impressie vervolg. Een verscheidenheid aan openingen binnen de te slopen bebouwing, zoals gaten in de muur en in het dak.

Bijlage 3 Totaaloverzicht vleermuiswaarnemingen in de omgeving

Een totaaloverzicht van vleermuiswaarneming in de omgeving van het plangebied. Er zijn voornamelijk gewone dwergvleermuizen in de omgeving waargenomen.

Bijlage 4 Overige waarnemingen binnen het plangebied

De vastgelegde soorten met wildcamera's, waarvan vier verschillende katten en een terugkomende bosmuis.